

Totaløkonomi i planteavl opdelt på bedriftsstørrelser

Artiklen er trykt i "Produktionsøkonomi Planteavl 2011" og indeholder en analyse af totaløkonomien på planteavlsbrug.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

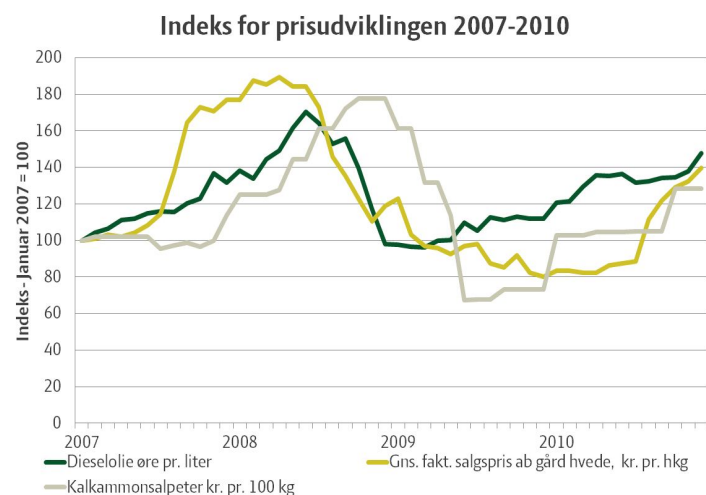

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

I 2010 opnåede den gennemsnitlige planteavler et økonomisk resultat, der var væsentligt bedre end i 2009. Bruttoudbyttet var 386.000 kr. højere, mens kapacitetsomkostningerne faldt en anelse fra 2009 til 2010. Finansieringsomkostningerne faldt også en smule, og det samlede driftsresultat i 2010 endte derfor i gennemsnit på 195.000 kr. sammenlignet med -210.000 kr. i 2009. Driftsresultatet er dermed forbedret med 405.000 kr. fra 2009 til 2010.

- [Definition af driftsresultat](#)
- [Indtjeningen i 2010](#)
- [Opdeling efter bedriftsstørrelse](#)
- [Investerings- og finansieringsbehov](#)

Totaløkonomien for planteavlere i 2010 er beregnet ud fra gennemsnitstal fra de årsrapporter, der er indberettet til økonomidatabasen. Via oplysninger om areal, afgrødesammensætning, geografisk placering mv. fra Danmarks Statistik, er data fra de 670 indberettede planteavlsbedrifter foreløbigt vejret til at repræsentere 2.630 heltidsplanteavlsbedrifter i 2010.

Figur 1. Indeks for prisudviklingen på foderhvede, kalkammonsalpeter og dieselolie for perioden 2007 til 2010. Prisen i januar 2007 var 3,81 kr. pr. l dieselolie inkl. CO₂-afgift, 96 kr. pr. hkg vinterhvede ab gård og 180 kr. pr. 100 kg kalkammonsalpeter.

Definition af driftsresultat

Resultat af primær drift beregnes som bruttoudbytte fratrukket styk- og kapacitetsomkostninger. Driftsresultatet beregnes herefter som resultat af primær drift plus afkoblet EU-støtte minus finansieringsomkostninger vedrørende landbrug, herunder netto renter, netto forpagtningsudgifter og netto ændring på værdipapirer.

Definition af driftsresultat

Bruttoudbytte

- Stykomkostninger

= Dækningsbidrag

- Kapacitetsomkostninger

= Resultat af primær drift

+ Afkoblet EU-støtte

- Finansieringsomkostninger

= Driftsresultat

[Til top](#)

Indtjeningen i 2010

Tabel 1 viser resultaterne for de planteavlsbedrifter, hvor der som minimum var heltidsbeskæftigelse på bedriften i 2008, 2009 og 2010. I 2010 var der data vægtet til i alt 2.630 bedrifter med 180 hektar i gennemsnit. Bruttoudbyttet for gennemsnitsbedriften som helhed (inkl. andre driftsgrene end planteavl) var i 2010 på godt 2,8 mio. kr. pr. bedrift i gennemsnit, svarende til ca. 15.250 kr. pr. ha.

Det er på bedriftsniveau 386.000 kr. bedre end i 2009. Det skyldes bl.a. en kraftig stigning i afregningspriserne på salgsafgrøder fra 2009 til 2010. Se prisudviklingen på udvalgte varer og produkter i figur 1.

Stykomkostningerne steg fra 2009 til 2010 med 14.000 kr., og dermed steg dækningsbidraget 372.000 kr. pr. bedrift i samme periode. Dækningsbidraget er på knap 1,9 mio. i gennemsnit pr. bedrift.

Kapacitetsomkostningerne er samlet faldet med ca. 30.000 kr. fra 2009. Det gennemsnitlige areal er faldet fra 188 ha til 180 ha pr. bedrift, bl.a. som følge af en reduktion i lejede arealer. Det betyder, at kapacitetsomkostningerne i 2010 var ca. 150 kr. højere pr. ha end i 2009 og ca. 229 kr. højere end i 2008.

Stigningen i bruttoudbyttet er større end den tilsvarende ændring i styk- og kapacitetsomkostninger. Dermed bliver resultat af primær drift 582.000 kr. pr. bedrift, svarende til knap 3.233 kr. pr. ha i gennemsnit. Resultat af primær drift er således næsten 2.265 kr. pr. ha højere i 2010 end i 2009. EU-støtte er på samme niveau i 2010 som i 2009, mens finansieringsomkostninger er faldet marginalt med knap 3 pct. fra 845.000 kr. i 2009 til 822.000 kr. pr. bedrift i 2010.

Driftsresultatet på 195.000 kr. i 2010 er hele 405.000 kr. bedre end i 2009, hvor det var -210.000 kr., og 422.000 kr. bedre end i 2008. I 2010 udgør dækningsbidraget 68 pct. af bruttoudbyttet, hvor det i 2009 var 61 pct., i 2008 var det 67 pct. og i det økonomisk gode år 2007 var det 73 pct. Denne andel kaldes også for dækningsgraden; jo højere dækningsgrad, des bedre er virksomheden til at begrænse stykomkostningerne.

Kapacitetsgraden opgøres som dækningsbidraget sat i forhold til kapacitetsomkostningerne. Kapacitetsgraden var i 2007 på 155 pct., i 2008 på 130 pct., i 2009 på 114 pct., og i 2010 steg den til 145 pct.

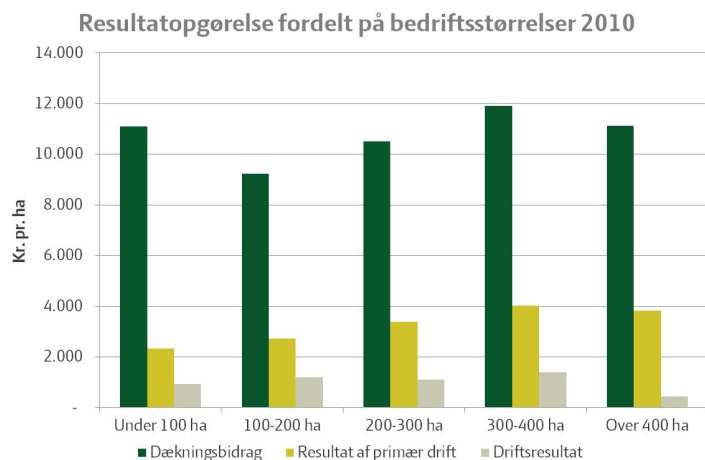
Kapacitetsgraden nærmer sig det høje niveau fra 2007.

På trods af den positive udvikling, er driftsresultatet for 2010 ikke tilstrækkeligt stort til at dække aflønning af ejers arbejde og forrentning af egenkapital.

	Dæknings- grad	Kapacitets- grad
2007	73	155
2008	67	130
2009	61	114
2010	68	145

Tabel 1. Udvikling i resultaterne på heltidsbedrifter med planteavl i perioden 2008-2010

År	2008	2009	2010
Antal regnskaber	756	1.043	670
Antal bedrifter	3.023	3.314	2.630
Ha i alt i gns. pr. bedrift	175	188	180
	- i 1.000 kr. -		
Bruttoudbytte	2.348	2.445	2.831
Stykomkostninger	763	944	958
Dækningsbidrag	1.584	1.501	1.873
Maskinstation	119	139	120
Driftsmæssige afskrivninger	370	349	365
Andre kapacitetsomkostninger inkl. løn	725	831	805
Resultat af primær drift	372	182	582
Afkoblet EU-støtte	415	453	435
Finansieringsomkostninger	1.014	845	822
Driftsresultat	-227	-210	195

Figur 2. Sammenhæng mellem bedriftsstørrelse og resultat for heltidsbedrifter med planteavl i 2010.

Tabel 2. Resultater for heltidsbedrifter med planteavl opdelt efter størrelse, 2010

	Antal ha					
	Gns. alle brug	Under 100	100-200	200-300	300-400	Over 400
Antal bedrifter	2.630	501	1.219	568	209	133
Ha i alt	180	74	139	231	344	486
- heraf forpagtet	59,7	13,6	39,8	74,6	142,9	220,4
Areal med lerjord, pct.	59%	56%	59%	59%	63%	53%
Areal med højværdiafgrøder, pct.	13%	14%	12%	11%	19%	11%
	1.000 kr.					
Bruttoudbytte	2.831	1.300	1.885	3.680	6.470	7.936
- heraf planteavl	2.100	814	1.467	2.758	4.607	6.011
Dækningsbidrag	1.873	822	1.283	2.425	4.094	5.407

Lønoms-kostninger	189	72	77	225	731	659
Maskinstation	120	54	86	162	257	303
Driftsmæssige afskrivninger	365	178	282	462	646	968
Andre kapacitetsomkostninger	616	345	459	792	1.072	1.611
Resultat af primær drift	582	172	379	783	1.387	1.867
Afkoblet EU-støtte	435	196	330	561	832	1.131
Finansieringsomkostninger	822	299	544	1.088	1.735	2.780
Driftsresultat	195	69	166	256	484	218
Aktiver i alt	34.970	17.520	27.141	47.343	62.596	76.324
Gældsprocent	46%	40%	43%	50%	52%	59%
Brugers alder	51	53	50	51	51	46
	Kr. pr. ha i gennemsnit					
Dækningsbidrag	10.407	11.103	9.232	10.499	11.901	11.125
Resultat af primær drift	3.233	2.326	2.729	3.392	4.033	3.842
Driftsresultat	1.082	931	1.193	1.108	1.408	449

[Til top](#)

Opdeling efter bedriftsstørrelse

Tabel 2 viser driftsresultaterne for bedrifterne i fem grupper efter dyrket antal ha. Driftsresultatet er positivt for gennemsnitsbedriften. Det gennemsnitlige driftsresultat for de fem størrelsesgrupper er ligeledes positivt. Opgøres driftsresultatet i kr. pr. ha, ligger bedrifterne mellem 449 kr. pr. ha og 1.408 kr. pr. ha i gennemsnit for grupperne. Figur 2 viser dækningsbidrag, resultat af primær drift og driftsresultat omregnet til kr. pr. ha.

Tabel 2 viser, at de samlede aktiver udgør knap 35 mio. kr. i gennemsnit, heraf er de 46 pct. gæld. Det svarer til en egenkapital på 18,9 mio. kr. i gennemsnit. Til sammenligning var der i 2009 godt 30 mio. kr. i gennemsnitlig aktivmasse og en gældsprocent på 45 pct., svarende til en egenkapital på godt 16,5 mio. kr.

Tabel 3. Investerings- og finansieringsbehov for heltidsbedrifter med planteavl opdelt efter bedriftsstørrelse, 2010

Investering i:	Antal ha					
	Gns. alle brug	Under 100	100-200	200-300	300-400	Over 400
Beløb i 1.000 kr.						
Jord	174	10	125	194	315	942
Maskiner	227	126	181	278	524	338
Driftsbygninger	88	48	57	97	211	299
Inventar husdyrbrug og andet	8	-4	2	10	25	71
Besætning og beholdninger	223	51	153	277	547	777
Grundforbedringer	9	8	11	1	23	12
Øvrige landbrugsaktiver	0	0	1	10	-8	-40
Landbrugsinvesteringer i alt	729	240	529	866	1.638	2.398
Driftsmæssige afskrivninger	341	181	266	452	505	909
Nettoinvesteringer	388	59	263	414	1.132	1.489
Finansieringsbehov, netto	-391	-210	-312	-329	-881	-1.293
Nettoinvestering, kr. pr. ha	2.155	793	1.891	1.794	3.292	3.063

[Til top](#)

Investerings- og finansieringsbehov

Tabel 3 viser nøgletal for investeringsomfanget på bedrifterne. Da afskrivningerne er en vurdering af aktivernes værdiforringelse, skal der investeres i samme størrelsesorden som afskrivningerne for at opretholde samme standard på produktionsapparatet. Den investeringssum, der overstiger afskrivningerne, kaldes nettoinvesteringerne og er en værdiforøgelse på bedriften. Finansieringsbehov er beregnet som årets resultat før skat, korrigeret for afskrivninger, reguleringer, andre tilbageførsler samt privat udtræk.

De største bedrifter har, som forventet og som i tidligere år, investeret mest. Gruppen 300 til 400 ha og gruppen over 400 ha har som gennemsnit investeret henholdsvis 3.292 og 3.063 kr. pr. ha. I 2009 var investeringen for gruppen over 250 ha 1.691 kr. pr. ha og i 2008 på ca. 11.000 kr. pr. ha.

Gennemsnitsbedriften har investeret 2.155 kr. pr. ha i 2010 mod 1.300 kr. pr. ha i 2009 og 5.270 kr. pr. ha i 2008.

Omfanget af investeringer er således steget siden 2009, men de begrænsede lånemuligheder samt mindsket investeringslyst forhindrer investeringerne i at nå samme høje niveau som i 2008.

[Til top](#)